

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการปฏิรูปการศึกษาชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาชาติ เสนอสาระสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาชาติที่ควรกำหนดเป็นสาระของกฎหมายและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้น สำหรับขอบเขตการวิจัย ได้ศึกษาวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลภาคสนามเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ การศึกษาวิเคราะห์เอกสารระบบการศึกษาของประเทศไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาชาติ และกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษาวิเคราะห์เอกสารกฎหมายการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ตลอดจน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในประเด็น เรื่อง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง การระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่วนวิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารกฎหมายการศึกษา โดยเน้นที่กฎหมายการศึกษาชาติ การศึกษาวิเคราะห์กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีสาระสำคัญของกฎหมายการศึกษาชาติที่ใช้กำหนดเป็นกรอบการดำเนินงานในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา โดยวิธีการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมสัมมนา กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกฎหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การวิเคราะห์เปรียบเทียบ และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษาที่ประกาศบังคับใช้แล้ว การดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการยกร่างกฎหมายและพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ปรับปรุงรายงานวิจัย และเผยแพร่เอกสารงานวิจัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเป้าหมาย โดยเน้นการดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านผลการดำเนินงาน การศึกษาวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม การระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขระบบประกันคุณภาพการศึกษา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนด และความพึงพอใจเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่กฎหมายการศึกษาชาติกำหนด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่พึงพอใจมาก คือ มาตรา 50 ที่กำหนดให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา จะเพิ่มภาระงานให้กับสถานศึกษา รวมทั้ง การกำหนดให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา การกำหนดเช่นนี้ จะสร้างปัญหาและความยุ่งยากต่อสถานศึกษา และอาจเป็นช่องว่างให้ผู้ประเมินใช้อำนาจข่มขู่สถานศึกษาได้ และมาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่ พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งโดยภาพรวม แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ต้องการให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำของประเทศไทยเป็นข้อวิตกกังวลที่มีมาต่อเนื่องยาวนาน ปัญหาคุณภาพและระบบการศึกษาไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำทุกครั้งที่มีการประเมินโดยองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประเมินโดยกระทรวงศึกษาธิการ หรือดำเนินการโดยองค์กรประเมินผลศึกษานานาชาติ หรือแม้แต่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปัญหาที่พบอยู่เสมอคือ ผลสัมฤทธิ์ในวิชาสำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษของเด็กไทยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าพอใช้ และต่ำกว่าของประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ระบบการศึกษาที่กำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนไว้ ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีหลากหลาย การวัดและประเมินผลเน้นที่การวัดความรู้ ความจำมากกว่าความดี และความสามารถในการปฏิบัติจริง อีกทั้งครูและบุคลากรยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการที่อำนาจการบริหารถูกรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้มีขั้นตอนการทำงานมาก ส่งผลให้เกิดความล่าช้า เป็นการใช้ทรัพยากร

อย่างสิ้นเปลืองและไม่มีประสิทธิภาพ ระบบการศึกษาที่กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาได้เกิดขึ้นมานานแล้วในประเทศที่เจริญ เพราะถือเป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่พลเมืองของชาติจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เช่น ในประเทศอังกฤษถือว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ รวมทั้งเศรษฐกิจอีกด้วย สำหรับประเทศไทย เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา แม้จะให้ความสำคัญอยู่บ้าง ก็ยังไม่เข้มข้นมากนัก เพราะยังมองภาพของการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาคน พัฒนาประเทศไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก มองวัตถุเป็นตัวพัฒนาที่สำคัญ ดังนั้น การศึกษาจึงถูกมองข้าม เป็นเรื่องลำดับรอง จะมีความสนใจมากขึ้น และเป็นกระแสที่กระตุ้นให้เกิดความสำคัญในสมัยที่มีการปฏิรูปการศึกษา เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ.2540 เป็นต้น ซึ่งนักการศึกษาและผู้นำประเทศได้ตระหนักถึงการศึกษาคือที่จะพัฒนาคนและพัฒนาชาติ จึงมองถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกระแสที่สังคมไทยให้ความสนใจ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดเป็นหลักการศึกษาที่สำคัญเอาไว้ เพื่อให้เป็นหลักประกันกับสังคมไทยว่า เมื่อบุตรหลานได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาใดก็ตาม จะต้องได้คุณภาพ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ และมาตรฐานการศึกษาชาติกำหนดไว้ เพื่อให้บุตรหลานได้มีความรู้ ความสามารถและคุณสมบัติที่สังคมไทยต้องการ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนด หมวด 6 ตั้งแต่มาตรา 47-51 พบว่า สาระสำคัญที่สร้างปัญหามากที่สุดคือ มาตรา 49 ที่กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จะมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมากคือ เรื่อง กฎเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ไม่เหมาะสมกับความเป็นจริงของสถานศึกษา และเรื่อง ผู้ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังไม่เหมาะสม ไม่มีความน่าเชื่อถือ ขาดการยอมรับจากสถานศึกษา ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า กฎหมายเป็นปัญหาอย่างมากต่อการปฏิบัติงาน สมควรปรับปรุงแก้ไข สาระสำคัญในมาตราที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดคือ มาตรา 47 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพราะส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นประโยชน์และมีโอกาสสร้างความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา

สภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและระบบการศึกษา พบว่า ในหมวด 6 ตั้งแต่มาตรา 47-51 สาระสำคัญที่สร้างปัญหามากที่สุดคือ มาตรา 49 ที่กำหนดให้มีสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมากคือ เรื่อง กฎเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ไม่เหมาะสมกับความเป็นจริงของสถานศึกษา และเรื่อง ผู้ประเมินภายนอกยังไม่เหมาะสม ยังไม่มีความน่าเชื่อถือ ขาดการยอมรับจากสถานศึกษา

ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอีกประการคือ การจัดการศึกษาในแต่ละระดับของไทย จะมีกฎหมายรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละฉบับแยกกัน เกิดความแยกส่วนในการดำเนินการ ทำให้ต่างฝ่ายต่างดำเนินการ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แนวทางความเชื่อมโยงของการศึกษาแต่ละระบบไม่สอดคล้องและสอดคล้องกัน จึงเป็นปัญหาต่อการสร้างความเข้าใจให้กับทุกฝ่าย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากในอนาคต เพื่อเป็นหลักประกันในการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างรัฐและสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด จำเป็นต้องวางหลักเกณฑ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด โดยกำหนดสาระสำคัญไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อความสอดคล้อง เชื่อมโยง และมีประสิทธิภาพสูง

5.2 ข้อเสนอการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จะมีทั้งระบบภายในสถานศึกษา และระบบภายนอกสถานศึกษา ซึ่งระบบภายในนั้นเป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้การกำกับ ดูแล และสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (Internal Quality Assurance System) สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย

1) **การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ** โดยการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน ทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้เห็นและข้อเสนอแนะ และแต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา

2) **การพัฒนามาตรฐานการศึกษา** โดยมุ่งเน้นมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

3) **การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา** โดยการจัดทำแผนและข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) **การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา** โดยการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

5) **การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา** ประกอบด้วย การตรวจสอบและทบทวนภายใน โดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการและการตรวจสอบและทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัด

6) **การประเมินคุณภาพการศึกษา** โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชาแกนร่วม โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับต้นสังกัด (เขตพื้นที่) ดำเนินการ

7) **การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี** เป็นการนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอก ประมวลรายงานผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

8) **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** เป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

5.2.3 สารสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. สถานศึกษาจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2 กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3. สถานศึกษาจะต้องจัดระบบสารสนเทศที่มาข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

4. สถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการและครอบคลุมในเรื่อง ต่อไปนี้

5.1 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

5.2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

5.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้อ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

5.4 กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน รวมทั้ง ผู้เรียนรับผิดชอบ และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5.7 กำหนดการจัดทำงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6. สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้ง มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ให้คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม (การสังเกตพฤติกรรม และกระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐาน ร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่างผลงาน และแฟ้มสะสมงาน แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบวัดมาตรฐาน) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

9. สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแบบพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ ตามข้อ (8) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

10. หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

10.1 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

10.2 จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปี/รายภาค

10.3 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

11. หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งนี้ การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปตามข้อ (7) โดยอนุโลม

12. หน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง กำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผดุงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย

5.3 ขั้นตอนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

5.3.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)

1. ศึกษาและเตรียมการ โดยดำเนินการตั้งคณะทำงานประกันและให้ความรู้แก่บุคลากรทุกคน รวมทั้ง ตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ

2. วางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน จัดทำสารสนเทศสภาพปัจจุบัน (ข้อมูลพื้นฐาน) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตามแผนยุทธศาสตร์ในธรรมนูญสถานศึกษา จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาตามมาตรฐาน จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาสถานศึกษา

3. ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแผน โดยดำเนินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ (Quality Audit)

4. ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการ แต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบ ประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาครั้งที่ 2 หลังจากปฏิบัติงานไปได้ระยะเวลาหนึ่ง จัดทำสารสนเทศ แสดงผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5. พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ การแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา สรุปผลการตรวจสอบ จัดทำสารสนเทศ (ข้อมูลพื้นฐาน) ครั้งที่ 2 และรายงานการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมิน (Quality Assessment) และรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation)

6. เตรียมการเพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการจัดเตรียมหลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ถ้าได้รับการรับรอง และได้ใบรับรอง สถานศึกษารักษามาตรฐานคุณภาพให้คงไว้และรายงานผลการประเมิน ถ้ายังไม่ได้รับการรับรอง สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข และขอรับการประเมินใหม่ตามเวลาที่กำหนด

5.4 แนวทางการดำเนินการตามขั้นตอนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

5.4.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

1. การศึกษาและเตรียมการ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ตั้งคณะทำงาน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ

1) ศึกษาแนวคิด รูปแบบ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

2) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

โดยกำหนดรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) จัดทำสื่อ เอกสาร คู่มือ และเครื่องมือต่างๆ เพื่อคุณภาพการศึกษา

ของสถานศึกษา

1.2 ให้การศึกษาแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อ

1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญ

ของการประกันคุณภาพการศึกษา และทุกคนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) ให้ช่วยกันสร้างแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

และกำหนดรูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสถานศึกษา

1.3 ตั้งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการในการดำเนินการประเมิน

คุณภาพการศึกษาเพื่อ

1) กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบงานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาต้องจัดทำเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) การสร้างทีมงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

3) การพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อการประกัน

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยวางแผนการดำเนินการประกัน

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.1 กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นการกำหนด

จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มีขั้นตอนดังนี้

1) ตั้งคณะทำงานยกร่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) ประชุมพิจารณาความเหมาะสมของร่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ของสถานศึกษา

3) ปรับปรุง และจัดทำเป็นมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เพื่อให้สถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานของสถานศึกษาต่อไป

2.2 จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อควบคุมให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ สม่ำเสมอตลอดเวลา มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ตั้งคณะกรรมการร่างมาตรฐานการปฏิบัติงาน สำหรับงานต่าง ๆ ที่วิเคราะห์มาจากมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 2) จัดประชุมพิจารณาทบทวน และรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เขียนขึ้น พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 3) จัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและประกาศให้ทุกคนนำไปปฏิบัติ

2.3 สร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานำมาจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาที่จะใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตั้งกรรมการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 2) ดำเนินการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) จัดเก็บเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2.4 ประเมินสภาพปัจจุบัน หรือเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้นตามข้อ 2.3 มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) วางแผนกำหนดการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นคณะละ 2-3 คน โดยให้มีการประเมินข้ามฝ่าย เพื่อป้องกันการประเมินที่เข้าข้างฝ่ายของตน จะได้ช่วยกันหาข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานที่จะช่วยกันแก้ไขให้งานนั้น ๆ มีคุณภาพ และป้องกันไม่ให้เกิดข้อบกพร่องเหล่านั้นเกิดขึ้นอีก
- 3) เตรียมเครื่องมือประเมิน โดยรวบรวมเครื่องมือประเมินที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือครูหรือผู้ปกครอง ฯลฯ ให้เป็นฉบับเดียวกัน สำหรับแต่ละกลุ่มเพื่อใช้การประเมินเพียงครั้งเดียว ทำให้ได้ข้อมูลทุกมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน
- 4) ดำเนินการประเมิน และสรุปผลการประเมินตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด

2.5 จัดทำสารสนเทศ หรือข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาจัดทำข้อมูลพื้นฐานแสดงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยจัดกลุ่มของข้อมูลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.6 จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตั้งคณะทำงานร่างแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาสถานศึกษา
- 2) สำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ตรวจสอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สภาพขีดความสามารถของสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสำหรับมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพที่จะต้องปรับปรุงมาเป็นข้อมูลหนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

- 3) ร่างแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ระยะ 3 ปี
- 4) ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- 5) ปรับปรุงร่างแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา
- 6) ส่งให้ผู้เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบ และลงนาม
- 7) ประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.7 จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยการนำกลยุทธ์ และกิจกรรมของแต่ละปีการศึกษาที่กำหนดไว้ในกลยุทธ์ของสถานศึกษา ไปวางแผนเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ตั้งคณะทำงาน ยก่างกำหนดกรอบแผนงาน โครงการของสถานศึกษา
- 2) ประชุมพิจารณากรอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณ
- 3) ให้ทุกฝ่าย/กลุ่มสาระการเรียนรู้/งาน ร่วมกันวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

- 4) ประชุมชี้แจง พิจารณาร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 5) ปรับปรุง และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

- 6) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 7) จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3. การดำเนินการระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทบทวนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยทบทวนงานต่างๆที่สถานศึกษาได้ทำการวางแผนไว้ ให้ทุกคนเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ

3.2 ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่รับผิดชอบ และปฏิบัติงานตามแผน/โครงการที่รับผิดชอบให้เต็มความสามารถ พร้อมเก็บรวบรวมหลักฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ ที่ค้นหาง่าย รวดเร็ว

2) ติดตามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และติดตามการทำงานตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย

3) แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบจากการติดตามการปฏิบัติงาน

3.3 นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในระหว่างที่ทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้ดำเนินการ ขณะเดียวกันต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาลงมือสำเร็จลุล่วง เพื่อให้คุณภาพของสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้เร็วขึ้น

4. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4.2 กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบ หรือวางแผนการตรวจสอบ ซึ่งการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรทำการตรวจสอบ ทั้งการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (มาตรฐานและตัวชี้วัด) ของสถานศึกษาด้วย

4.3 ดำเนินการตรวจสอบตามแผน ที่วางไว้ สำหรับการประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ครั้งที่ 2 หลังจากได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาไปได้ระยะเวลาหนึ่ง โดยนำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้นมาแล้วในข้อ 2.3 ของขั้นตอนที่ 2 และทำการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามข้อ 2.4 และจัดทำสารสนเทศหรือข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ครั้งที่ 2 ตามข้อ 2.5 ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของตัวชี้วัด และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่บกพร่อง และพบจากการประเมิน ครั้งที่ 1 เพื่อตรวจสอบ และแก้ไขสิ่งที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาต่อไป

5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดย

5.1 ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานที่พบว่า ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5.2 ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง การปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้ว่า จะแก้ไขเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อบกพร่องที่พบ ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

5.3 สรุปผลการตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา โดยการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

5.4 สำหรับงานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ให้พัฒนา การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป

5.5 การประเมินภายในสถานศึกษา

การประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของ หน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินภายในนี้ ถือเป็น กระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง(Self-evaluation) สถานศึกษาควรกำหนดให้ การประเมินภายในเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาจัดทำ มาตรฐานการปฏิบัติงานแล้ว ดังนั้น ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาควร ดำเนินการประเมิน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

5.5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพและผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำผลการประเมินมาจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา และนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา
3. เพื่อรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน
4. เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เพื่อนำไปสู่ การรับรองคุณภาพการศึกษา

5.5.2 คุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี

1. มีทักษะในการพูด การเขียนที่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างชัดเจน
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. มีความรู้เรื่องกระบวนการตรวจสอบ และการประเมินภายในเป็นอย่างดี

4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะทำการตรวจประเมินพอสมควร (ที่เหลืออาจจะศึกษาเพิ่มเติมอีก ก่อนทำการตรวจประเมิน)

5. มีความเป็นกันเอง และบุคลิกที่เป็นผู้ใหญ่พอสมควร
6. มีหลักการแน่นอน ไม่เอนเอียงไปตามคำพูดของผู้รับการตรวจประเมิน
7. สามารถวิเคราะห์เรื่อง/เหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล
8. เข้าใจสถานการณ์ กฎและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน
9. ควรผ่านการฝึกอบรมวิธีการตรวจประเมินภายในสถานศึกษา

5.5.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

การตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. การให้การสนับสนุนของฝ่ายบริหารของสถานศึกษา ระหว่างที่ทำการตรวจประเมิน
2. ความพร้อมของบุคลากร และหลักฐานต่างๆ เพื่อรับการตรวจ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจประเมิน
3. ความชัดเจนของอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้ง ความเป็นอิสระของคณะผู้ตรวจประเมิน
4. ความร่วมมือของผู้รับการตรวจประเมิน
5. ความถูกต้อง ชัดเจนของการรายงานผลการตรวจประเมิน ซึ่งต้องรายงานผลการตรวจประเมินให้ผู้บริหาร และผู้รับการตรวจประเมินทราบ
6. การดูแลของฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีการแก้ไขข้อบกพร่อง หรือสิ่งที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่พบระหว่างการตรวจประเมิน
7. มีวิธีการตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องที่เหมาะสม

5.5.4 ลักษณะการตรวจประเมินที่ดี

1. ผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมิน มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการตรวจประเมินที่ชัดเจนและดำเนินการตรวจประเมินอย่างต่อเนื่อง ตามขั้นตอน
2. มีการวางแผน และเตรียมตัวที่ดี โดยต้องทำให้ผู้รับการตรวจประเมินมีความสบายใจไม่รู้สึกเครียด วุ่นวาย และกังวล
3. ต้องมีการแจ้งกำหนดการตรวจประเมินไว้ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และก่อนเข้าไปตรวจประเมิน ต้องแจ้งซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

4. ผู้ตรวจประเมินต้องมีความเป็นกลาง และเป็นอิสระจากงานที่จะไปตรวจ (ไม่เป็นผู้ที่ทำงานในฝ่ายที่รับการตรวจ) มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการตรวจ มีการแจ้งข้อบกพร่องที่ชัดเจน และรับฟังคำอธิบายของผู้รับการตรวจทุกอย่าง อย่างเต็มที่ (แต่อย่าเชื่อ จนกว่าจะมีหลักฐาน)

5. ผู้ตรวจประเมินต้องมีไหวพริบดี ควบคุมอารมณ์ได้ดี วางตัวเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่จะตรวจอย่างชัดเจน

5.5.5 มารยาทของผู้ตรวจประเมิน

1. ปฏิบัติหน้าที่ตรวจประเมินอย่างบริสุทธิ์ใจ ไม่มีลัทธิอคติ และไม่สับสน
2. ให้มีการสื่อสาร 2 ทาง ให้เกียรติแก่ผู้รับการตรวจประเมิน ไม่ทำพฤติกรรมสอบสวนคดี
3. สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ให้ผู้รับการตรวจประเมินสบายใจและไม่รู้สึกว่าการกำลังถูกจับผิด
4. เชื่อในคำอธิบายของผู้รับการตรวจประเมิน แต่ต้องพิสูจน์ด้วยหลักฐาน
5. พิจารณาบรรยากาศการทำงานของผู้รับการตรวจประเมินให้รอบคอบ ก่อนทำการตรวจประเมิน และไม่ใช้คำถามที่ทำให้เกิดความแตกแยก
6. ไม่ดูถูก ไม่หัวเราะเยาะ และไม่พูดคำใส่ร้ายผู้รับการตรวจประเมิน
7. ตรงต่อเวลานัดหมาย และรักษาคำพูด

5.5.6 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา มีแนวทางในการดำเนินการประเมิน 2 วิธี ได้แก่

1. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการนำผลการปฏิบัติงานพัฒนาสถานศึกษาเป็นปกติ มาสรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง
2. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการสร้างเครื่องมือวัดสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และสรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง

วิธีที่ 1 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการนำผลการปฏิบัติงานพัฒนาสถานศึกษาเป็นปกติ มาสรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง

การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาวิธีนี้ สถานศึกษาไม่ต้องสร้างเครื่องมือวัด แต่ครูทุกคนในสถานศึกษาต้องช่วยกันเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานที่สถานศึกษามอบหมายเป็นปกติให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ และนำมาสรุปรวมกันเป็นหมวดวิชา/งาน/ฝ่าย โดยให้สรุปจากความถี่มากที่สุด สำหรับข้อมูลตัวบ่งชี้เดียวกัน แต่ได้มาจากหลายวิชา/หลายงาน การสรุปเขียนรายงาน กระบวนการดำเนินงาน อาจจะมีลักษณะ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งอาจจะประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้างานให้มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่ม/งาน ตามตัวบ่งชี้ รายงานข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ให้ผู้บริหารทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป และสรุปเขียนเป็นรายงานการประเมินตนเอง

2. แต่ละกลุ่ม/งาน วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน หรือผลการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แต่ละกลุ่ม/งาน ปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษามอบหมาย อย่างเป็นปกติ (อาจจะปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้แล้ว) พร้อมกับเก็บข้อมูลที่เป็นผลการปฏิบัติงานเป็นปกติ แยกเป็นมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ โดยเก็บข้อมูลเป็นระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด พร้อมเก็บหลักฐานการประเมินไว้สำหรับการตรวจสอบ

4. แต่ละกลุ่ม/งาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในกลุ่ม/งานเดียวกันมา สรุปเป็นคุณภาพการพัฒนาสถานศึกษา โดยนำข้อมูลของผลการปฏิบัติงานที่เป็นตัวบ่งชี้เดียวกันจากผู้ปฏิบัติงานสรุปเป็นผลสุดท้ายสำหรับตัวบ่งชี้ขึ้นๆ โดยสรุปจากความถี่ของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ ถ้าความถี่ของระดับคุณภาพใดมีมากที่สุดให้สรุปว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามตัวบ่งชี้ นั้น เป็นไปตามระดับคุณภาพที่มีความถี่มากที่สุด บางตัวบ่งชี้อาจจะต้องสรุปรวมจากหลายงานเพื่อตอบตัวบ่งชี้ ซึ่งแล้วแต่ดุลพินิจของสถานศึกษา

5. สรุปคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้

6. แก้ไขข้อบกพร่องของผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ยังมีคุณภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ)

7. สรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง

วิธีที่ 2 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการสร้างเครื่องมือวัด

การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา วิธีนี้สถานศึกษาต้องสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ แล้วนำมาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระยะเวลาที่ต้องการทราบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิธีนี้สถานศึกษาอาจจะต้องทำงานมาก คือ ต้องสร้างเครื่องมือประเมินทุกตัวบ่งชี้ และทำการประเมินคุณภาพทุกตัวบ่งชี้ ซึ่งต้องใช้เวลาและต้องจัดการเกี่ยวกับเครื่องมือประเมินให้เป็นระบบ เช่น เครื่องมือประเมินที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของนักเรียน ต้องนำมาเข้ากลุ่มรวมกันไว้หมด แล้วจึง

นำมาประเมินนักเรียน เมื่อได้ผลการประเมินแล้ว ต้องนำคำตอบของนักเรียนมาแยกออกตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้เพื่อการสรุปรายงาน เป็นต้น กระบวนการดำเนินงานอาจจะเป็น ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
2. สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ทุกมาตรฐาน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายของสถานศึกษา พร้อมทั้ง มอบหมายให้ทำการตรวจประเมินข้ามฝ่ายกัน เพื่อจะได้พบข้อบกพร่องของการทำงานง่ายขึ้น ซึ่งจะได้ช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่องนั้นต่อไป
4. อบรม/ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตรวจประเมินภายใน
5. มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจน การสรุปผลการประเมินสถานศึกษา วางแผนกำหนดระยะเวลาในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตลอดปี
6. กรรมการตรวจประเมินวางแผนกำหนดระยะเวลาในการทำการตรวจประเมินคุณภาพภายในแต่ละครั้ง และแจ้งให้ผู้รับการตรวจประเมินทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์
7. คณะกรรมการตรวจประเมินเตรียมเอกสารและเครื่องมือประเมินหลาย ๆ ตัวบ่งชี้เข้าด้วยกัน สำหรับการถามบุคลากรแต่ละประเภท เช่น ควรตรวจสอบเครื่องมือประเมินที่ใช้กับนักเรียนทั้งหมดแล้วออกแบบว่า จะจัดทำกี่ฉบับ จะจัดพิมพ์อย่างไร จะดำเนินการอย่างไร เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม/ผู้รับการประเมิน ซึ่งถ้าทำการสอบถามบ่อย หรือ สอบถามทุกวัน จะทำให้เกิดความรำคาญและความเบื่อหน่ายของผู้ตอบ อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง
8. ดำเนินการตรวจประเมิน โดยใช้เครื่องมือประเมินที่สร้างขึ้นและเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงที่พบตามเครื่องมือประเมิน
9. สรุปผลการตรวจประเมิน
10. เขียนรายงานผลการประเมินตนเอง
11. ส่งรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนตามความเหมาะสม

5.6 ข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อการจัดทำกฎหมายระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระสำคัญของร่างกฎกระทรวงว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีสาระสำคัญ ให้ยกเลิกกฎกระทรวงที่ประกาศใช้แล้ว ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2546 กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
สาระสำคัญของกฎกระทรวงว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วย

หมวด 1 บททั่วไป ควรประกอบด้วย หลักการสำคัญ 5 ส่วน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

หมวด 2 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้บังคับแก่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป ยกเว้น สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์การเรียน และให้อำนาจหน่วยงานต้นสังกัด หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกาศ ยกเว้นหรือกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีรายละเอียดประกอบด้วย 8 ประการ คือ

- (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- (2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- (3) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา
- (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา
- (5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- (6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด
- (7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- (8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หมวด 3 การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้ผู้เรียนเป็นคณิติ มีความสามารถและมีความสุขตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมาย และหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย หลากหลายทางปฏิบัติ โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน ส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตร มีใช้การกำกับและควบคุม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนาการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ความเป็นอิสระเสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรีชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอก มีสามขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สำหรับขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาให้ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกแจ้งกำหนดวันและกำหนดการตรวจเยี่ยมเป็นหนังสือให้สถานศึกษาทราบก่อนล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ให้ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกพิจารณาข้อทักท้วงของสถานศึกษาโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสถานศึกษา หากเห็นชอบด้วยกับข้อทักท้วงไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ดำเนินการปรับแก้ไขรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกตามความเห็นและเสนอรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก พร้อมกับข้อทักท้วงของสถานศึกษานั้น ต่อสำนักงานภายในกำหนดสามสิบวัน

5.7 ข้อเสนอในการร่างกฎหมาย

สาระของร่างกฎกระทรวงมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการ กำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

เหตุผล โดยที่มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

สาระของร่างกฎกระทรวง มีดังนี้

ร่าง
กฎกระทรวง
ว่าด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 47 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

(1) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

(2) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546

(3) กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

ข้อ 2 ในกฎกระทรวงนี้

“การประเมินคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด สำหรับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของ สถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

“การประเมินคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดย ผู้ประเมินภายนอกในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ

“การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า กระบวนการติดตามตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

“การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาการจักระบบและ

โครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 3 ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา
มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

- (1) การประเมินคุณภาพภายใน
- (2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- (3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

- (1) การประเมินคุณภาพภายนอก
- (2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ข้อ 5 ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี
โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ 6 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและ
เปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชน

ข้อ 7 สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปประกอบการ
จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

หมวด 2 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ข้อ 8 การประกันคุณภาพภายในที่กำหนดในส่วนี้ ให้ใช้บังคับแก่การจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน แต่ไม่รวมถึงการจัดการอาชีวศึกษา

ข้อ 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน” ประกอบด้วย

- (1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ
- (2) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน จากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษา
การบริหารสถานศึกษา หรือการประเมินการจัดการศึกษา จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ ซึ่งใน
จำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานมหาวิทยาลัยที่มีตำแหน่งหรือ

เงินเดือนประจำ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษา พรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

ข้อ 11 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้แต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 12 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ 10

ข้อ 13 คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) วางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยให้นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(3) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(4) ปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย

ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

(4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

(5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

(6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

(8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งได้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแผนแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น แล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบ

ข้อ 15 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 14 (1) ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้ง คำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

ข้อ 16 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 14 (2) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
(2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม

(3) กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

(4) กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

(5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) กำหนดบทบาทหน้าที่ และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน

(7) กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

(8) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ข้อ 17 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับ รูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ข้อ 18 ให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทราบ รวมทั้ง ให้เปิดเผยผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

หมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอก

ข้อ 19 การประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการ ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

(3) สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

(4) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

(6) ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

ข้อ 20 ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

(2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา

(3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ข้อ 21 วิธีการในการประกันคุณภาพภายนอก ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 22 ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือ พร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไขโดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ และดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปีนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งผลการประเมินครั้งแรก ให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งผลการประเมินตามวรรคหนึ่ง

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

5.8 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

1. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยการยกเลิกกฎหมายเดิมที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และยกร่างกฎหมายใหม่ขึ้นมาใช้บังคับแทน โดยกำหนดสาระให้ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ
2. กำหนดนโยบาย ฝ่ายบริหารของรัฐต้องกำหนดนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจน และต้องไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย และต้องไม่เข้ามาแทรกแซงการดำเนินการ
3. ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ โดยเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างแท้จริงในทุกเรื่อง ตามความพร้อมและความเหมาะสม
4. การจัดสรรงบประมาณ ต้องจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปที่สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยจัดให้เป็นลักษณะหมวดอุดหนุน สามารถระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด
5. การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ปรับปรุงระบบการประเมินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงของสถานศึกษา
6. หลักเกณฑ์และรูปแบบวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ต้องมีการปรับปรุงและให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน
7. การสร้างความรู้ ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับสถานศึกษาก่อนที่กฎหมายจะประกาศบังคับใช้
8. การสนับสนุนสื่อเอกสาร ต้องมีคู่มือการดำเนินการให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ

5.9 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

จากการดำเนินการวิจัยพบว่า มีประเด็นสาระสำคัญที่สมควรดำเนินการศึกษาวิจัยค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาจำนวนมากยังขาดแนวทางในการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้การดำเนินการของสถานศึกษาเป็นไปตามประสบการณ์และแนวคิดเดิมที่ไม่ถูกต้อง และส่งผลต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโดยตรง การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการ

ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การประกันคุณภาพการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

2. ศึกษาวิจัย เรื่อง ตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกสถานศึกษา เนื่องจาก ปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งต่างสะท้อนให้เห็นว่า ตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด และนำมาใช้กับสถานศึกษาทุกแห่งทั้งประเทศ ทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ด้วยหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดที่เหมือนกัน ทำให้เกิดการไม่ยอมรับจากสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก และสร้างความไม่พอใจอย่างรุนแรงให้กับครู และผู้บริหารสถานศึกษา จนเกิดการไม่ยอมรับการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จึงเป็นทางออกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ศึกษาวิจัย เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เนื่องจาก กฎหมายได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยและหาทางออก เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อันจะเกิดผลดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และเกิดผลดีต่อระบบการศึกษาของชาติต่อไป